

В цитирания по-долу откъс използването на природните особености служи, за да се отбележат трудностите на прехода, като пейзажът поема в себе си и тревожното очакване на автора. “През голите клони на безмълвни буки се мръщят небеса, застлани от погнали се дъждовни облаци. Тихо - и спрем ли за минута, едва се долавя тъжния ропот на оковани в лед потоци.” Сякаш мигът е скован от студ, а сред тази пустош, хората, доскоро непознати един на друг, стават по-близни. Времето отмерва раздялата с родината - същият този миг става съизмерим с цял човешки живот и се сгъстява до болезненост: “Аз погледнах надире към България; там дойдох на божия свят, там оставях и всичко мило. Пред мене беше Турция: там отивах да търся криле, а можех да изгубя и глава. Нажежено желязо се завъртя в гърдите ми — и замръзна. То беше миг на ужас, веднага последван от ледена покорност на съдбата...”

Яворов използва и друг интересен художествен похват: смяната на сезоните отразява не само естествения кръговрат в природата, а посочва промяната на позициите, но вече в политико-исторически план: “Но през есента противниците ни направиха своя опит за въстание в Джумалийско и Петришко. Ония, които вчера ни съдействуваха в борбата, днес ни зовяха предатели.”

В “Хайдушки копнения” астрономическото време често се замества от вътрешното време - от предчувствието за близък край. Поетът Яворов съвсем не се интересува от подредеността на времето - у него доминира стихията, лутането, хаотичността - ето и думите му: “А когато другарите, слизайки в Турско, ме повикаха, аз тръгнах *несъзнателно* /подч. м. - Е. А./ подир тях.” и по-нататък: “подир два месеца *кръстосване* /подч. м. - Е. А./ из Пирина, аз щях да тръгвам начело на една чета за Драмско.” Но наред с тази хаотичност - белег на неспокоен дух, времето започва да се осмисля и философски - човекът е сам със своята драма - част от големия Космос и неговите тайни, но той се докосва до тях не в спокойното си битие, а в екстремалните условия на борбата за свобода: “И сякаш увиснал между небето и земята, аз чувствах своето усамотение като частица от самотията на въздушната пустиня. Подир минута, при налетелите мъгли, тая велика самота се гърчеше като душата ми...”

Времето се фиксира и чрез един ярък детайл, особено когато Яворов използва ретроспекцията - връщане назад. Тогава като в